

Bryum wrightii

Tegelbryum

Sårbar (VU)
D1

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Bryales, **Familj:** Bryaceae, **Släkte:** Bryum (bryummossor), **Art:** *Bryum wrightii* - tegelbryum Sull. & Lesq. **Synonymer:** *tegelröd bryum*, *Ptychostomum wrightii* (Sull.) J.R.Spence

Kännetecken

Arten bildar täta, gulgröna till gröna tuvor. Skotten är upp till 2 cm höga. Skotten är relativt styva och bladen jämnt spridda längs med stammen. Bladen är kupade, brett ovala med en kort, relativt vass, uddlik spets som är något tillbakaböjd. Bladbasen är grön. Nerven är relativt kraftig, grön till brunaktig och slutar i eller strax nedanför spetsen. Bladkanten är slät, dubbelskiktad och tillbakaböjd åtminstone i den nedre delen. Kantlisten är smal, men relativt tydligt avgränsad. Bladcellerna är rombiska till kort hexagonala, ca 20 µm breda och relativt tunnväggiga. Arten är samkönad (synoik) och kapslar troligen vanliga. Kapseln är förhållandevis stor, oval till päronformig, tegelröd och hängande med ett kraftigt, rödbrunt och relativt krokigt skaft. Kapselmynningen är liten. Den yttre tandkransen är gul nedtill och fint papillös. Den inre tandkransen är nästan genomskinlig och skör och saknas därför ofta helt. Sporerna är 18–20 µm i diameter. Specialiserad vegetativ förökning är inte känd. Bladformen hos tegelbryum liknar den hos trubbryum *Bryum calophyllum*, men den senare har brunaktig till klarröd kapsel med längre, tydligare hals på kapseln och längre, rakare kapselskaft. Dessutom har den ett välutvecklad, gul till gulbrun inre tandkrans med tänder och åtminstone antydning till cilier.

Utbredning och status

Arten är mycket sällsynt och har hittats på en handfull lokaler i ett mycket begränsat område i centrala Jämtland, där den upptäcktes först år 1992. Den förekommer även mycket sällsynt i nordligaste delarna av Norge och Finland. Düll (1985) uppger arten även från f.d. Tjeckoslovakien (nuvarande Slovakien), vilket verkar tveksamt med tanke på artens utbredning i övrigt. Världsutbredningen omfattar arktiska delar av Europa, Asien och Nordamerika, men arten är även funnen i Japan. Arten är rödlistad i flera andra europeiska länder (Hodgetts 2015).

Ekologi

Tegelbryum växer i extremt kalkrika miljöer. I Sverige växer den enbart på kalkblekefält som är nästan vegetationsfria och exponerade (Hedenäs & Löfroth 1993). Det är en mycket speciell miljö som förekommer på mycket få platser i landet. Kalkblekefält bildas där mycket kalkrikt vatten kommer ut ur källor i marken och kalk fälls ut när vattnet får kontakt med luft. Det är en starkt basisk miljö med mycket gles och spridd vegetation av t.ex. axag *Schoenus ferrugineus*, knutnarv *Sagina nodosa* och kärrsälting *Triglochin palustre*. Liknande förhållanden beskrivs från arktiska Nordamerika och Spetsbergen.

Hot

En lokal ligger idag i ett naturreservat och torde inte vara utsatt för något direkt hot. Annars torde eventuell igenväxning utgöra det allvarligaste hotet för arten. Steere & Murray (1974) understryker att frånvaro av konkurrens troligtvis är viktigt för artens fortlevnad.

Åtgärder

Lokalerna bör besökas med jämna mellanrum för att kontrollera artens status. Dessutom måste åtgärder som kan förändra lokalernas karaktär förhindras, lämpligen genom att berörda myndigheter hålls informerade.

Övrigt

Utländska namn - NO: Blodvrangmose.

Etymologi: *wrightii* = efter Charles Wright (1811-1885), amerikansk botanist som samlade arten för första gången.
Uttal: [Brýum *wrightii*]

KEY FACTS Shoots relatively stiff, up to 2 cm high, forming dense, yellowish-green to green tufts. Leaves concave, broadly ovate, ending in a short, sharp-pointed and slightly reflexed apiculus. Leaf-base green. Costa relatively stout, green to brownish, percurrent or ending just below apex. Synoicous, capsules probably common. Capsule relatively large, brick-red, ovoid to pyriform, pendulous. Mouth of capsule small. Exostome yellow below, finely papillose. Endostome fragile, more or less hyaline, often completely worn down. Seta stout, reddish-brown, quite strongly curved. - A pronouncedly calcicolous species, in Sweden found exclusively on the bare soil formed by calcium sludge from calcareous springs.

Litteratur

- Arnell, S. & Mårtensson, O. 1959. A contribution to the knowledge of the bryophyte flora of W. Spitzbergen and Kongsfjorden (Kings Bay, 79° N.) in particular. *Ark. f. Bot. 2:a Ser. 4*: 105-164.
- Düll, R. 1985. Distribution of the European and Macaronesian Mosses (Bryophytina). Part II. *Bryologische Beitrage 5*, 110-232.
- Frisvoll, A. A. & Blom, H. 1993. Trua moser i Norge med Svalbard; raud liste. *NINA Utredning 42*, 1-55.
- Hedenäs, L. & Löfroth, M. 1993. Första fynden av *Bryum wrightii*, tegelröd bryum, i Sverige. *Myrinia 3*: 6-7.
- Hodgetts, N. G. (red.) 2015. Checklist and country status of European bryophytes - towards a new Red List for Europe. Irish Wildlife Manuals 84. National Parks and Wildlife Service, Department of Arts, Heritage and the Gaeltacht, Ireland.
- Nyholm, E. 1993. *Illustrated Flora of Nordic Mosses. Fasc. 3*. Nordisk Bryol. Förening, Köpenhamn och Lund.
- Steere, W. C. & Murray, B. M. 1974. The geographical distribution of *Bryum wrightii* in arctic and boreal North America. *Bryologist 77*: 172-178.
- Weibull, H. 2008. *Bryum wrightii* tegelbryum s. 333-334. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor. Kompaktmossor - kapmossor : Bryophyta : Anoetangium - Orthodontium. Artatabanken, SLU, Uppsala.

Författare

Lars Hedenäs 1994. Rev. Henrik Weibull 2008. Uppdaterad av Tomas Hallingbäck 2010.